

Oponentura diplomu Jiřího Formánka, LDN, ateliér Michala Kuzemského a Petry Kunarové.

Zadání, ateliér.

Neodpustím si nejprve toto: tento ateliér je pro mne stálíci - dlouhodobá, profesionální péče o studenty, konzistence, nadčasovost, uvědomělá zadání. Opravdová angažovanost, služba společnosti. Zrovna dnes jsem si cestou na oběd v kanceláři říkali, že ateliér Kuzemský- Kunarová možná skutečně vychová kus generace. Není to v dnešním hysterickém, těkavém a usoutěženém světě hodno ocenění? S tímto zadáním se v naší stárnoucí civilizaci (které jsem ovšem za mnohé vděčný, obdivuji ji a miluji) student skutečně může potkat, jest to vpravdě příprava na praxi. I sociálně je téma krásné – aktuální, realistické a existenciální. Stáří není trest a neštěstí, je to příležitost žít vědomě a sklízet již plody. Všichni jsme jednou za život mladí i jednou za život staří. Politování tomu, kdo prošvihl obě tyto příležitosti. Můžeme na starého člověka nahlížet jako na překážející ošklivou zbytečnost anebo na vybroušený kámen, od kterého lze získat moudro a nadhled.

Program, analýzy.

Zadání LDN musí mít konkrétní program, jinak se člověk utopí v pocitech a představách, můžeme totiž donekonečna debatovat o tom, co starý člověk potřebuje, co cítí, jaké to je ležet na posteli, když venku oblaka plují a duše má pocit, že se konec přiblížil. Bez jasných požadavků na místnosti a jejich plochy bychom se však nikam nepohnuli. Jde o rozhraní mezi sociální a lékařskou péčí, je v tom i kus filozofie a snad také i víra neb ano - jde o umírání. Jirka zadání rozebírá, analyzuje zeširoka, ale bez intelektuální omáčky. Vidím všechny ty rozборы dopravní, urbanistické, krajinné, vidím rozličné typologie a rozličná řešení. Jirko příště ale přidej i zdroje mimo architekturu.

Místo.

Půjdu rovnou k věci a říkám – nelíbí se mi. Promiňte, je tak neutrální, obecné. Tím je však reálné, obtížné a vyžaduje určitou hloubku uvažování. Jsme na Barrandově, jehož historie je sice pro kunsthistorika zajímavá, na mne však toto sídliště vždy působilo studeně (na rozdíl třeba od Proseku či Krče).

Koncept, urbanismus.

Jak a na co má člověk reagovat, ocitne-li se v modernistické krajině bez chuti a zápachu? Jirka zde kreslí první skicu a k tvarově členitým formám pokládá kládu. Je jednoduchá, jakoby říkala – tady se hodně mluví, psst – ticho! Je to gesto, avšak uklidňující a promyšlené. Jakoby nebylo dále už ničeho třeba neb je-li kláda, může už být jakákoliv (to myslím samozřejmě v nadsázce). Jednoduchost tohoto řešení nenarušuje onu modernistickou krajinu mezi domy a samotné ty domy ztišuje. Kolem klády se dlouho jde, kolem klády teče energie, kláda je jednomu zdí a druhému cestou. Kláda je jeden tón. Kláda má začátek a konec, zadní a přední tvář. V kládě nelze aplikovat příliš mnoho dispozičních variant, vždy tu bude chodba a na ni navěšené korálky místností. Jirka píše: uzavřená zahrada, mě připadá velmi otevřená, vítr zde fouká a vzduch plyne. Představuji si, že jsem stařec, ocením tu volnost a výhled? Nechci se raději schoulit do kouta, mít ochranu, být uzavřen, stočen? Ten výhled a ta volnost může připomínat nekonečné prostory po smrti, možná to tedy tak má být. Neumím jednoznačně posoudit. Pokoj a chodba – ano, co dodat? Jako bych řekl muž a jeho motocykl.

Architektura, materiály.

Fasády jsou krásné. Tiché a sebevědomé. Materiály jsou materiální, uť, díky. Zajímavý je pro mne princip nároží.

Dispozice.

Jak jsem zmínil – do klády se dělají dobře. I zde jsou dobré, ale způsobují první mé otázky. Nad efektivností, nad délkami, nad dostupností, nad formálností či opodstatněností.

Veřejný prostor a prostor kolem domu.

Zadní a přední sad, zahrada. Jasně, čitelné, uklidňující. Velké a volné. Déšť šumí a listí se ve vánku rozechvívá.

Konstrukce, technologie, normy.

Doporučuji neřídit se PSP ohledně parkování, realita bývá hladovější. Konstrukce objektu snad až příliš reálná, co promítnout urbanistickou odvalu do odvahy konstrukční? Myslím tím onu strohost dostat do stavařiny, zkusit konstrukci abstrahovat tak, jak Jirko abstrahuješ architekturu. Co se týče legislativy, která je v této typologii přísná (a z mého pohledu přepjatá), prosím o Tvůj názor na ni neb je to důležitá část zadání i celé Tvé práce.

Takže?

Plány, grafika, presentace.

Pěkná, chápu snadno, některé věci si rád domýšlím a představuji. Důkaz, že není třeba realistických vizualizací a tam, kde je nevyřčeno, je i svobodno. Krásné interiéry.

Kontroverse.

Dlouhý dům = dlouhé chodby, mnoho kroků personálu, dlouhá cesta s táčem s léky. Dům jako strohý monument, když chci ještě zažít trochu radosti, nedokonalosti, detailu, pohodlí? Velký sad za a před – to je pro mladého člověka s dlouhým krokem. Dům není roztomilý, není to koláček s polevou, spíše kus masa. Mám starého člověka rovnat do latě, když on ví, že život není černobílý? Výraz domu je zamračený, důstojný, jako by jej navrhoval zralý architekt, takže provokuji – nejsi na to Jiří Formánku mlád? Co trocha rozvernosti? Mladé kůzle přeče skáče, to nevrly starý kozoroh stojí na skále nehybně.

Celkové hodnocení.

Pokládám otázku do vzduchu – má být LDN-ka monumentální, má být strohá? Pochopí to nearchitekt? Ocení to ti, kteří přijdou na návštěvu za svou babičkou, dědou? Má architekt takzvaně položit pistoli na stůl? Máme být roztomilí, když jde o konec? Jak moc má být pro nás architektury důležitý hlas lidu? Příznávám, že na mnohé tyto otázky říkám – nevím, já ještě stále nevím...

Jde však vskutku o závěrečnou práci, cítím z ní vnitřní přesvědčení, klid a jakési nevyřčené sebevědomí. Vnímám kontroverse návrhu, slyším i kritiku. Cítím však také jasně definovaný názor, vnímám provázanost zadání a návrhu a hlavně - vidím už hotového architekta.

Proto oceňuji a hodnotím za B. Hodně štěstí nejen v architektuře!

25.5.2022, David Kraus.

